

Zpráva o činnosti Českého výboru ICOM v roce 2003

Při loňských volbách bylo zvoleno předsednictvo Českého výboru ICOM v tomto složení: Katka Tlachová (předsedkyně), Pavla Seitlová (tajemnice), Vlastimil Vykydal (pokladník), Marie Dufková a Iveta Coufalová (členky předsednictva). Jménem tohoto předsednictva před vás nyní předstupuji se zprávou o činnosti za uplynulý rok 2003.

Členské a organizační záležitosti

Členská základna Českého výboru ICOM je v posledních letech stabilizovaná a v obou kategoriích – individuální i institucionální – dochází pouze k malým výkyvům. V roce 2003 jsme měli 73 individuálních členů, jednoho čestného člena (Prof. Jelínek) a 40 institucionálních členů (oproti předchozímu roku máme jediný přírůstek – Muzeum umění v Benešově u Prahy).

Předsednictvo Českého výboru ICOM se sešlo v průběhu roku celkem 5x (6. 3., 22. 4., 23. 10., 31. 10., 4. 12.), zasedání probíhala v Brně. Naléhavé záležitosti se řešily operativními schůzkami, telefonicky či e-mailem. V průběhu roku přestala z důvodu ukončení svého pracovního poměru v Muzeu Hlavního města Prahy vykonávat svou funkci v předsednictvu mgr. Iveta Coufalová, a proto jsme se rozhodli kooptovat na její místo jednoho z kandidátů v loňských volbách – mgr. René Klimeše z Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě, který si laskavě vzal na starosti správu naší webovské stránky www.cz-icom.cz, takže s jeho činností se setkáváte pokaždé, když ji navštívíte. Jsme velmi rádi, že i přes tuto komplikaci se nám v prvním roce v novém složení dařilo efektivně a prakticky spolupracovat při zajišťování činnosti ČV ICOM.

Spolupráce s profesními institucemi

Tradičně jsme se mohli opírat o dobrou spolupráci s Ministerstvem kultury ČR, a to zejména s odborem movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií. Velké pochopení a podpora ze strany věcného odboru, který v podstatné míře vyhověl našim žádostem o grant na vybrané akce, je pro vlastní činnost Českého výboru ICOM rozhodující. Věřím, že můžeme jménem celé organizace vyslovit pracovníkům MK ČR upřímné poděkování za podporu a spolupráci.

Pokračovala rovněž neformální spolupráce s AMG. Tradičně jsme využili nabídky kolegů z AMG a prezentovali jsme ČV ICOM informačními a propagačními materiály na brněnském Regiontoure, konaném každoročně v lednu.

Společně jsme se podíleli na přípravě kolokvia Muzeum jako právnická osoba, které proběhlo v konferenčním centru Masarykovy univerzity v Brně 9. a 10. 9. za velkého zájmu kolegů z muzeí z celé republiky.

V závěru roku se pak společným úsilím podařilo vydat praktickou příručku o zpřístupňování muzejních a galerijních expozic tělesně a smyslově postiženým – Muzea pro všechny. Jedná se o překlad z francouzského originálu, doplněný o přehled platných norem pro ČR, vypracovaný ve spolupráci se zástupci Ligy vozíčkářů. Publikace je k dispozici zde v předsálí, bude distribuována prostřednictvím AMG a na vyžádání je bezplatně k dispozici u nás všem dalším zájemcům. Děkuji při této příležitosti kolegům Pavle Seitlové (MZM) a Vladimíru Brychovi (NM), kteří zajistili jazykovou a technickou redakci a produkci publikace.

Zpráva o činnosti Českého komitétu Modrého štítu v r. 2003

Další společnou iniciativou je činnost Českého komitétu Modrý štít, jehož členy jsou kromě zástupců Českého výboru ICOM také Česká archivní společnost a pobočka České informační společnosti při Státním ústředním archivu, Český výbor ICOMOS a Svaz knihovníků a

informačních pracovníků ČR, člen IFLA v ČR. V loňském roce se k aktivitám Modrého štítu připojila také AMG ČR a Rada Galerií ČR. Protože se domníváme, že Modrý štít se již dostatečně zapsal do povědomí pracovníků institucí, zabývajících se ochranou kulturního dědictví, připomínáme jen velmi stručně jeho poslání, kterým je preventivní ochrana, zmírňování rizik a pomoc při záchraně kulturního dědictví ohroženého přírodní katastrofou, selháním člověka či ozbrojeným střetnutím a koordinace spolupráce.

Český komitét Modrého štítu se po celý rok 2003 soustavně věnoval přípravě publikace příručky Plán prevence rizik a nápravy škod způsobených haváriemi nebo živelnými pohromami, kterou konzultoval s ředitelstvím Integrovaného záchranného systému, laboratoří NPÚ, zástupci restaurátorské obce, odbornými záchranáři. Shromážděné připomínky byly zapracovány do rukopisu a provedeny redakční úpravy. Vedle obsáhlé příručky se ČKMŠ rozhodl vydat rovněž stručný manuál první pomoci s výraznou grafickou úpravou a snadnou manipulací a přehledností.

S prací na příručce šla ruku v ruce také práce na dotazníku ke Zhodnocení rizik živelných pohrom, který byl ve spolupráci s MK ČR zpracován a prostřednictvím AMG a MK distribuován všem zúčastněným sektorům – knihovnám, památkovým ústavům a muzeím a galeriím. Zhodnocení se ujala AMG. K výsledkům bude v r. 2004 upřádán seminář a účastníci budou samozřejmě informováni i písemnou formou.

ČKMŠ spolupracoval na přípravě a účastnil se referátem na mezinárodní konferenci Povodně – srpen 2002, pořádané AVU, ČVUT, Institutem restaurování a konzervačních technik v Litomyšli, Archivem architektury, NK, NPÚ, NM, NTM a SÚA pod garancí Podvýboru pro kulturní dědictví Senátu Parlamentu ČR 18.–19. února ve Valdštejnském paláci. Na konferenci ČKMŠ především apeloval na zákonodárce, aby v rámci preventivních opatření a krizových plánů získalo kulturní dědictví nezbytné preference, tak aby se mu před běžným majetkem státu věnovala odpovídající pozornost v rámci péče a případných záchranných opatření.

Témuž tématu byla věnována rovněž mezinárodní konference Zvládání krizí a jejich následků, pořádaná v rámci CASLIN 7.- 8. 6. v Holenském dvoře, kde ČKMŠ byl zastoupen referátem o důsledcích povodní v českých muzeích a o činnosti ČKMŠ. Účast se ukázala velmi užitečná, neboť se zúčastnila též zastupkyň mezinárodního komitétu.

Po celý rok komitét soustavně rozšiřoval systém kontaktů pro poskytování pomoci, a v tomto smyslu také aktualizoval přílohy ke smlouvě s Integrovaným záchranným systémem. Zvažoval rovněž mechanismus pro zapojení sympatizujících jednotlivců ze strany konzervátorů, záchranářů aj. zájemců do ČKMŠ a připravil podmínky pro vznik Fóra nezávislých poradců. Záměr konzultoval s mezinárodním výborem a francouzským a nizozemským výborem; téma by se mělo stát jedním z bodů již delší dobu připravované konference národních výborů modrého štítu.

V průběhu roku jednal komitét o možnostech pomoci Národnímu muzeu v Kábulu a NM poté podalo návrh na studijní pobyt pro jeho pracovníky. Při jeho realizaci bychom rádi využili potenciálu ČV ICOM a jeho členských institucí.

Byla zřízena samostatná doména www.modrystit.cz /www.blueshield.cz.

I zde ráda využívám příležitosti a děkuji dr. Janě Součkové z Národního muzea, která se činnosti Modrého štítu důsledně a zodpovědně věnuje a rozvíjí ji.

Spolupráce s orgány ICOM

Spolupráce ČV ICOM se sekretariátem ICOM v Paříži je tradičně dobrá a operativní, hlavně díky kompetenci a praktičnosti naší tajemnice Pavly Seitlové a vstřícnému přístupu pracovníků pařížského sekretariátu při řešení našich požadavků. Pravidelně se navzájem informujeme o své činnosti a v součinnosti vyřizujeme členskou agendu. Předsedkyně ČV se každoročně účastní zasedání Poradního sboru ICOM, který projednává další rozvoj a směřování organizace a vydává doporučení valnému shromáždění ICOM. V posledních letech se jedná zejména o zkvalitnění

fungování organizace a její přizpůsobení jednak nárůstu členské základy (18 tis. členů) a jednak změně podmínek pro práci muzeí – z hlediska společenského i ekonomického. Tyto změny si vyžádaly mimo jiné i úpravy v základních dokumentech ICOM – upravený statut bude schvalovat valné shromáždění na letošní generální konferenci, upravený Etický kodex ICOM byl vydán v loňském roce, ČV připravil jeho českou verzi, která je přístupná na naší webové stránce www.cz-icom.cz, v několika výtiscích zde v předsálí a v nejbližší době také vyjde ve věstníku AMG.

Spolupráce v rámci středoevropské regionální skupiny CEICOM

Setkání představitelů středoevropské skupiny CEICOM se koná každý rok v některé z členských zemí – v loňském roce přišlo pozvání od rakouských kolegů a jednání se uskutečnilo 11. a 12. 1. v Eisenstadtu. Kromě obvyklého vzájemného seznámení se stavem oboru v jednotlivých zemích byla hlavním tématem bezpečnost muzejních sbírek, ochrana před ilegálním exportem a obchodem, prevence rizik a operativní předávání informací mezi členskými zeměmi. ČR zastupovala předsedkyně ČV a ing. Pavel Jirásek (OMG MK ČR). Jedním z důležitých výsledků jednání je obnovení komunikace prostřednictvím webovské stránky CEICOM, která je dostupná z hlavní stránky www.icom.museum.

Vlastní činnost Českého výboru ICOM

Posláním ČV ICOM je zejména podpora a rozvoj kulturní spolupráce, vědecké práce členů a její propojení se zahraničními programy. Nadále jsme se věnovali činnosti směřující ke zlepšení ochrany kulturního dědictví, zprostředkování poznatků ze zahraničí a rozvoji mezinárodní spolupráce.

S velkým uspokojením konstatujeme, že se zvyšuje zájem členů ČV o práci v mezinárodních odborných komisích ICOM i jejich účast v reprezentativních orgánech těchto komisí. Příkladem jsou ing. Koukal (Valašské muzeum v přírodě – prezident AIMA, sekretariát AIMA), dr. Munk (Památník Tereziín – komise památníků utrpení IC MEMO, sekretariát IC MEMO), kolegové z Uměleckoprůmyslového muzea v Praze, kteří jsou zastoupeni v komisích zabývajících se užitým uměním – ICDAD, Glass (mgr. Hlaveš v předsednictvu), Costume, ... V tomto smyslu je mimořádná aktivita ing. Jiráska jako předsedy odborné mezinárodní komise pro bezpečnost muzeí ICMS, která je jednak sama velmi aktivní a jednak je odborné know-how jejích členů v současné době zvýšeného rizika ohrožení terorismem, válečnými konflikty a přírodními katastrofami velice žádané. Ing. Jirásek se na pozvání pořadatelů v uplynulém roce zúčastnil těchto akcí:

Jednání o nezákonném pohybu kulturních statků, organizovaném Francouzskou národní komisí UNESCO, a Zasedání restitučního výboru UNESCO (spolu s mgr. Michal Beneš, CSc., Paříž, 23. až 29. března 2003).

Konference regionální organizace ICOM jihoasijského regionu ICOM ASPAC (Srí Lanka, 23. až 30. srpna 2003), kde přednesl přednášku na téma bezpečnosti kulturních institucí se zaměřením na analýzu rizik a provoz muzea a dále o zprávu o situaci v naší zemi.

Výroční konference ICMS (Basilej, 14. – 17.9.2003), jejímž hlavním tématem bylo „Security Organizations and Measures for Museums“.

Prezentace nového programu Cultural Emergency Response, připraveného Nadací prince Clause (Delft, Nizozemí, 26. září 2003), jednodenního programu přednášek a jednání u příležitosti zahájení nové iniciativy Nadace prince Clause, zaměřené na záchranu kulturního dědictví v Iráku, jehož spolupořadatelem byl Mezinárodní výbor Modrého štítu. Nadace přijala návrh na zřízení tzv. Emergency Fund, který umožní vyšší podíl Nadace na financování záchranných prací v oblastech postižených válečnými konflikty nebo přírodními katastrofami.

Mezinárodní sympozium Cultural Heritage Disaster Preparedness and Response (Hyderabad, Indie, 23. až 27. listopadu), kde přednesl přednášku na téma bezpečnosti kulturních institucí v rámci

sekce Coordination and coloboration among diverse institutions and organizations in emergency preparedness and response.

Jsme velmi rádi, že naši členové využívají tohoto svého členského práva a hlásí se do komisí podle svého odborného zájmu. ČV ICOM věří, že i v budoucnu bude moci jejich aktivní práci v komisích všemožně podporovat (včetně finančních příspěvků na účast na konferencích).

Jako každoročně jsme se snažili maximálně využít květnového Mezinárodního dne muzeí k propagaci naší práce. V roce 2003 jsme vydali propagační pohlednici k 18. květnu – Mezinárodnímu dni muzeí, kterou dostala k distribuci pro návštěvníky nejen členská muzea. Tradičně rozesíláme tiskovou informaci k tématu, které je pro daný rok zvoleno, a ve spolupráci s OMG MK ČR vyslovujeme apel na všechna muzea a galerie, aby při této příležitosti umožnila volný vstup do svých expozic a výstav. S uspokojením konstatujeme, že v posledních letech nachází den muzeí odezvu nejen v jednotlivých institucích, ale má i poměrně dobré pokrytí v médiích – informace o něm přináší rozhlas, televize i tisk. ČV v roce 2003 získal a tudíž i předal na sekretariát do Paříže, kde je centrální databanka, informace o 26 muzeích a galeriích, kde se speciální akce ke dni muzeí uskutečnily.

Největší vlastní akcí, pořádanou ČV ICOM v roce 2003, byla studijní cesta do muzeí v Polsku, která proběhla ve dnech 30.9. – 4.10. Po předchozích výpravách do Francie, Nizozemí a USA vedla tato pětidenní cesta do vybraných muzejních zařízení ve Wroclavi, Varšavě a Krakově. Na základě předběžného průzkumu mezi členy byl program zaměřen na muzea umění, popř. muzea historická. Mezi navštívenými institucemi bylo Muzeum Narodowe a Muzeum Historyczne ve Wroclavi, Národní muzeum ve Varšavě, kde se kromě návštěvy konalo i setkání s kolegy z polského ICOMu, představiteli muzea i ministerstva kultury, Královský zámek, Historické muzeum starého města Varšavy, muzeum v královském paláci ve Vilanově, v Krakově pak Archeologické muzeum, zámek Wawel, Muzeum historyczne, univerzitní muzeum Collegium Maius i Muzeum Czartoryskich. Je zřejmé, že program byl velmi bohatý a ze strany 27 pracovníků muzeí a galerií z celé republiky, kteří se cesty zúčastnili, pozitivně hodnocený. Věříme, že podobné akce mají smysl z hlediska odborného přínosu, ale také pro navázání osobních kontaktů jak s kolegy v zahraničí, tak s ostatními účastníky akce.

ČV ICOM každoročně podporuje pořádání mezinárodní konference konzervátorů a restaurátorů, na jejíž přípravě se pravidelně podílí oborová komise konzervátorů-restaurátorů a preparátorů (KRP) při AMG a Technické muzeum v Brně. Vloni se seminář konal ve dnech 16. – 18. 9. 2003 v Brně. Zúčastnilo se 220 účastníků z Německa, Rakouska, Chorvatska a Slovenské republiky. Zázemí pro uspořádání konference poskytla Fakulta strojního inženýrství VUT v Brně. Přednášky byly prezentovány se simultánním tlumočením. Přilehlé prostory auly byly využity k prezentaci firem dodávajících materiály pro potřeby konzervátorů a restaurátorů, konzervátorských prací ve formě posterů a prodeji odborné literatury a publikací. Program zahrnoval 29 příspěvků, které byly rozděleny do přednáškových bloků dle jednotlivých materiálů, moderovaných příslušnými specialisty pro daný obor. První den konference byl zahájen blokem přednášek souvisejícím se zapsáním vily Tugendhat na seznam památek UNESCO. Jednalo se o prezentaci výsledků stavebně historického výzkumu vily Tugendhat a dále dvou zahraničních referentů, kteří prezentovali svůj přístup ke konzervování a restaurování artefaktů z období funkcionalismu. Druhý blok byl věnován využití enzymů v konzervátorské praxi. Tato i další přednášky se díky svým velmi dobrým výsledkům setkaly s velkým zájmem posluchačů. Poslední dva bloky prvního dne byly věnovány konzervování dřeva, skla, skleněných stereodiapozitivů a obecných témat evropské politiky preventivní konzervace a konzervátorského studia. Následující dny byly přednášky převážně věnovány průzkumu kovových materiálů, konzervování artefaktů z kovů a dalších materiálů a historii technologie výroby damascenské oceli. Nedílnou součástí semináře byly i odborné exkurze – ať to byly prohlídky nejvýznamnějších muzeí v Brně (tj. Moravského zemského muzea, Muzea města Brna – hradu Špilberk, vily Tugendhat a Moravské galerie). Technického muzea v Brně či prohlídku Lednického zámku a Lednického skleníku, který byl oceněn jako nejlepší rekonstruovaná stavba za rok 2002.

Přednesené referáty, publikované ve sborníku, a diskuse s jejich autory přímo na semináři

umožňuje účastníkům seznámit se s nejnovějšími výsledky a poznatky z oblasti ochrany předmětů kulturní hodnoty, zahrnující nejen konzervátorsko-restaurátorské zásahy, ale také průzkumy materiálů, preventivní ochranu či etiku práce. Příspěvky zahraničních účastníků na téma restaurování a konzervování funkcionalistických artefaktů představily přístupy a způsoby řešení této problematiky v zahraničí, což je přínosné pro porovnání a výměnu zkušeností práce českých konzervátorů. Konference vytváří ojedinělé podmínky pro pravidelné setkávání konzervátorů-restaurátorů z celé ČR i pracovníků z příbuzných profesí a umožňuje jim tak průběžně si doplňovat znalosti z daného oboru.

I v uplynulém roce ČV zprostředkoval nebo finančně podporoval cesty svých členů na odborné akce v zahraničí. Podrobné informace o těchto akcích jsou průběžně publikovány na naší internetové stránce, proto se jako každoročně spokojíme pouze s výčtem cest za uplynulý rok:

PhDr. Eva Wolfová (Památník národního písemnictví) se zúčastnila 26. výroční konference sekce literárních muzeí (ICLM/ICOM) v Moskvě a v Jasné Poljaně, Rusko, konané ve dnech 10. 9. až 16. 9. 2003 u příležitosti 175. výročí narození Lva Nikolajeviče Tolstého. Základním tématem konference bylo téma „Literární muzea v kontextu světové kultury“.

Konference se zúčastnilo přes 40 odborníků z Ruska a dalších evropských zemí. Celkem bylo předneseno 18 referátů na dané téma. Dr. E. Wolfová přednesla referát, shrnující výsledky činnosti PNP za posledních 10 let působení instituce v nových společenských a ekonomických podmínkách, který byl zaměřen i ke 50. výročí vzniku a činnosti PNP a který dále přiblížil změny v poslání a sbírkotvorné činnosti PNP včetně otázky restituce objektů a sbírkových předmětů. Součástí vystoupení byla rovněž informace o koncepci rozvoje PNP v období 2004 až 2008. V návaznosti na přednesené informace o mezinárodní spolupráci PNP v oblasti pořádání výstav pak dr. E. Wolfová uskutečnila řadu jednání se zástupci ruských i evropských muzeí o možnosti výměny výstav v nadcházejících pěti letech a také s ohledem na to, že v roce 2004 se v ČR uskuteční rozsáhlý program s názvem Ruská sezóna v ČR.

Pracovníci Uměleckoprůmyslového muzea v Praze mgr. Milan Hlaveš (od r. 2002 člen předsednictva ICOM Glass Committee) a dr. Helena Koenigsmarková se ve dnech 19.9.-25.9. zúčastnili společného zasedání ICOM / ICDAD (umělecké řemeslo a design) a ICOM / Glass Committee v italském Janově. Program konference zahrnoval přednášky o historii sběratelství v Janově, sbírkách, památkách a architektuře 20. stol. v Janově, prohlídky památek a muzeí v Janově a okolí, přednáškový den na téma „Benefit or Burden: Collectors, Curators and Collection Management“ a zasedání výborů obou komisí.

Konference oděvní sekce ICOM na téma „Křížovatky módy a textilií v Polsku“ (Krakov 28.9.–4.10.2003) se zúčastnila PhDr. Eva Uchalová z Uměleckoprůmyslového muzea v Praze. Z její zprávy vyjímáme: „Setkávání odborníků s sebou vždy přináší užitečnou výměnu informací, ale setkání oděvních specialistů v různých zemích pokaždé znamenají něco víc. Oděv je médium, které víc než kterékoliv jiné může zprostředkovat poznání místního prostředí, všeho, co vytvořilo a uchovává místní specifika, protože sama podoba oděvu je utvářena historií, kulturní orientací, ekonomickými poměry i mentalitou obyvatelstva dané oblasti. Pracovnice Národního muzea, které konferenci pořádaly, připravily z vlastních sbírek rozsáhlou výstavu oděvů od 18. století do současnosti s názvem Fashion through the ages. Přednášky kolegů z různých zemí, zaměřené především na charakteristiku polského oděvu, jeho rozšíření a vliv na světovou módu od 16. do 20. století se střídaly s návštěvami muzeí. Pro nás je zajímavá zejména kapitola, kdy polský vlastenecký oděv se šňůrovým zapínáním byl v roce 1848 převzat jako národní oděv českých vlastenců a v podobě „čamary“ sledoval politické úsilí českého národa až do 1. světové války. Dr. Uchalová navázala jsem kontakt s polskými kolegyněmi a uvažují o společném zpracování tématu vlasteneckého oděvu ve střední Evropě.“

Ve dnech 17. – 23. 9. 2003 se PhDr. Jana Součková, DrSc. (Národní muzeum – Náprstkovo muzeum) zúčastnila výroční konference ředitelů evropských etnografických muzeí v Paříži. Protože se jedná o mimořádně důležitou tematiku, které se i v rámci ICOM věnuje značná pozornost a v mezi odborníky vyvolává obšírné diskuse, dovoluji si z její zprávy citovat obšírněji:

Nově pozvaní členové představili své instituce, jejich působnost a sbírky. Poté následovaly zprávy o činnosti členských muzeí v uplynulém období a programu pro příští měsíce. V případě Náprstkova muzea se kolegové zvláště intenzivně zajímali o sanaci a budoucí využití zatopených prostor, stěhování asijské sbírky do náhradního uložení, o přípravu nové asijské expozice a rekonstrukci depozitářů. Dalšími body jednání bylo:

1. Držení lidských pozůstatků v muzeích. EEMDG se sjednotila na názoru, že původní kosterní materiál nebude vystavován. V případě požadavku na vrácení do zemí původu doporučuje EEMDG žádost zvážit a pokud to platné předpisy daného muzea dovolují a pokud dané muzeum získá jistotu, že úřední požadavek mimoevropského státu je v souladu s postojem výchozí komunity, požadavku vyhovět. Dosavadní postupy členských muzeí se různí: od vrácení do zemí původu přes využití k vědeckému výzkumu, statické uložení v samostatných místnostech až po pohřbení.

2. Repatriace mimoevropských sbírkových předmětů do zemí původu. Repatriace sbírkových předmětů je závažným tématem pro instituce někdejších koloniálních mocností a týká se zejména kultovních a výtvarně a instalačně přitažlivých artefaktů vyvezených ze země původu bez relevantního právního aktu. Diskuse byla vyvolána deklarací osmnácti významných západoevropských a amerických muzeí, jež počátkem tr. k repatriaci zaujala rezolutně odmítavé stanovisko a vyprovokovala tak obširnou debatu v ICOM. Její resumé přednesla C. Paz Cabella, ředitelka Muzea Amerik v Madridu. Kodaňský kolega opakoval, že všechny v úvahu přicházející předměty byly již v minulosti navraceny; britský, holandský, belgický a francouzský člen navrhol zvážit důkladně okolnosti a povahu předmětu, zákonné normy na straně držitele, další uplatnění předmětu v jeho funkci dokladu světového kulturního dědictví a přístup veřejnosti k němu na stávajícím místě a místě případného návratu a vyjednat evtl. možnost dlouhodobé zápůjčky. Hledání společného stanoviska zdá se být spleťtité, bezprostřední reakce se nejeví schůdná.

3. Mimoevropské umění jako evropocentrická typologická kategorie. Inspirace, již evropská umělecká tvorba a každodenní život čerpají v posledních desetiletích z mimoevropských civilizací, vyvolala zájem evropských muzeí umění o mimoevropské artefakty vyhovující současnému evropskému výtvarnému citu a vkusu jejich návštěvníků. Tak se sice konečně dostává mimoevropskému projevu zasloužené pozornosti, zároveň však jsou daná díla vytrhávána ze souvislosti a interpretována nepřiměřeným způsobem, resp. falešně. Debata byla – také v závislosti na instalačních zvyklostech a konkrétních podmínkách jednotlivých členů – velmi rozrůzněná a přerostla v případovou diskusi nad novou expozicí Musée du Quai Branly v samostatném pavilonu Louvru, již jsme měli možnost krátce shlédnout. Solitéry (cca 120 ks), vybrané podle estetických měřítek, mimořádné hodnoty a působivosti, jsou tam prezentovány galerijním způsobem a příslušný kontext je doplněn interaktivní databází v odděleném kabinetu. Instalace přitáhla během 3 let své existence více než 2 miliony diváků a stala se patrně „experimentální dílnou“ vznikajícího muzea.

4. Budování nového muzea afrických, asijských, oceánských a amerických civilizací Musée du Quai Branly.

V rámci konference se projednávaly velmi podstatné otázky, jež svým dopadem přesahují sféru muzeí mimoevropských kultur a budou jistě mít vliv i na mnohá mezinárodní diplomatická jednání. Nově budované muzeum také zcela jistě posílí pozici Francie v mimoevropských zemích. Účast na zmíněných diskusích proto považuji za důležitou; přínosem se jeví i možnost prezentovat náš podíl a péči o mimoevropské kulturní dědictví na evropské scéně.

PhDr. Vlastimil Novák, Dr., Národní muzeum-Náprstkovo muzeum Praha se ve dnech 15. - 19. 9. 2003 zúčastnil XIII. mezinárodního numismatického kongresu v Madridu, kde vystoupil s příspěvkem „A Piece of Moroccan Jewelry with Marinid and Saadian Gold“, který se zabýval spojením islámského numismatického materiálu 14. a 17. století v pozdější šperkařské podobě. Mince jsou ve dvou případech nápodobou dobových prototypů, což dokládá specifika mincovní cirkulace daného teritoria a období. Příspěvek bude publikován ve sborníku z kongresu. Mezinárodní numismatické kongresy jsou pořádány jednou za šest let a jsou vrcholnou přehlídkou odborné práce celosvětové numismatické komunity. Při kongresu paralelně probíhala i sezení sekcí CIN a ICOMON, specializovaných na mezinárodní koordinaci projektů a metodologické problémy.

RNDr. Miroslav Šebela, CSc. - vedoucí zoologického odd. Moravského zemského muzea uskutečnil v termínu 1. 11. - 15. 12. 2003 zahraniční přírodovědnou expedici do Ekvádoru, jejímž cílem bylo navázat na minulé výzkumy uskutečněné v Ekvádoru v letech 1994–2000 a prozkoumat dosud neprobádané oblasti v provinciích Pastaza a Morona Santiago, kde byl prováděn ichtyologický průzkum všech typů vod. Celkem bylo prošetřeno přes 45 lokalit a získán bohatý ichtyologický materiál, čítající cca 150 ex. sladkovodních druhů ryb, včetně dvou rybích kůží. Současně byla pořizována dokumentace biotopů (foto, video) a byly prováděny odchvy jiných skupin obratlovců i hmyzu pro potřeby vytvářeného videodokumentu a některé z nich byly také získány pro sbírky zool. odd. Při výzkumech v terénu bylo využito dlouholeté spolupráce s místními organizacemi, které se v navštívených lokalitách věnují přírodovědnému výzkumu a ochraně přírody (Univerzita Católica Quito, Parco Ecobotanico Omaire Puyo). Byla navázána spolupráce s vojenskou posádkou v Puyo ohledně pokračování započatých výzkumů na lokalitách Rio Curaray - Lorocachi v letech 2005-2006. Bohatá fotografická dokumentace (cca 1200 dia) bude využita při realizaci výstav zoologického odd. a při kompletaci shrnující obrazové publikaci o fauně stojatých vod Amazonie. s exotickou tematikou. Videozáznamy budou využity při výrobě dokumentu ČT (seriál Neznámá země). Z hlediska pokračování výzkumů v NP Galapágogy (Biosferická rezervace UNESCO) byla započata diskuse s odpovědnými poslanci ekvádorského parlamentu o podmínkách další mise na toto souostroví.

ČV ICOM podpořil konání několika dalších akcí na území ČR:

Ve dnech 26.-28.5.2003 se ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm uskutečnilo zasedání prezídia AIMA – mezinárodní asociace zemědělských muzeí, přidružené organizace ICOM, která má v rožnovském muzeu svůj stálý sekretariát a jejímž je Ing. Vítězslav Koukal, CSc. prezidentem.

V průběhu jednání byly prodiskutovány zejména tyto záležitosti: Byl stanoven termín a místo konání kongresu CIMA 14 (20.-25.9.2004 ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm), konkretizována programová náplň jednání kongresu, vycházející z jeho hlavního tématu „Vývoj zemědělství ve 20. století, jeho dokumentace a prezentace v muzeích“ – s ohledem na skutečnost, že AIMA se nemůže soustředit na jednotlivé exponáty, ale na muzejní práci jako celek, byla schválena pětice nosných témat pro hlavní referáty kongresu: výběr exponátů, provenience exponátů, konzervace exponátů, vědecké zpracování exponátů, prezentace exponátů.

Pod záštitou ČV ICOM proběhla 28.-29. ledna 2003 v Moravském zemském muzeu Konference „Děti, mládež... a muzea? III. Účastnilo se jí 84 odborníků z ČR, Slovenska, Polska a Maďarska. Kromě teoretických příspěvků zazněly i zcela praktické informace. Většina příspěvků byla věnována konkrétním aktivitám jednotlivých muzeí, neotřelé přístupy, zvláště k prezentaci umění, představili polští kolegové. Zajímavé byly výsledky ankety, kterou provedli studenti pedagogiky MU v Brně a která mapovala současné i plánované aktivity českých muzeí a galerií pro děti a mládež. Sborník příspěvků z konference obsahuje i CD ROM s fotografiemi k jednotlivým referátům.

ČV ICOM podpořil uskutečnění oslav 130. výročí založení muzea v Chebu, které proběhly dne 27. ledna 2003. Uskutečnilo se slavnostní zasedání, kde hovořili představitelé kraje, města, českých muzeí a zahraniční hosté, především z bavorských muzeí. K výročí připravilo muzeum jubilejní výstavu, která nesla název 10 obrazů z dějin muzea, byla slavnostně zahájena dne 27. ledna a trvala do 20. dubna 2003. Od 5. září 2003 byla k vidění ve spolkovém muzeu v Marktredwitz až do konce listopadu. K výstavě byl vydán dvojjazyčný česko – německý katalog.

Český výbor ICOM společně s Městem Jindřichův Hradec podpořil konání II. ročníku mezinárodní soutěže tvůrců betlémů „Nožík Tomáše Krýzy“ (25. října 2003 – 6. ledna 2004), jehož hlavními pořadateli byli Muzeum Jindřichohradecka v J. Hradci a Jihočeská pobočka českého sdružení přátel betlémů. Zúčastnilo se jí na čtyřicet amatérských a profesionálních tvůrců betlémů z České republiky, Slovenska a Rakouska, kteří svá díla tvoří převážně ze dřeva. Více jak šedesát přihlášených prací bylo odbornou porotou zhodnoceno a vybraní výherci obdrželi symbolickou

cenu - Zlatý, stříbrný, bronzový a železný „nožik“, který je uměleckou kopií skutečného Krýzova nože. Všechna přihlášená díla byla vystavena ve výstavních sálích Muzea Jindřichohradecka na vánoční výstavě. Součástí výstavy a soutěže byly také tvůrčí dílny řezbářů a setkání tvůrců a sběratelů betlémů. Tvůrčí dílny se uskutečnily v průběhu adventu. Vždy od pátku do neděle předváděli dva až tři tvůrci svoje řezbářské dovednosti všem zájemcům o betlémářské řemeslo.

ČV dále podpořil přihlášku Moravské galerie v Brně do soutěže EMYA – Evropské muzeum roku.

Tolik tedy přehled činnosti Českého výboru ICOM v uplynulém roce 2003. Věřím, že budete souhlasit, že se nám vcelku daří plnit vytyčené plány a činnost ČV ICOM průběžně rozšiřovat. Kromě již zmíněné dobré spolupráce s MK ČR a ostatními profesními sdruženími v ČR i v zahraničí je to zajisté důsledek soustavného zájmu a aktivní účasti z vaší strany, za kterou bych vám všem ráda poděkovala. V neposlední řadě patří poděkování mým kolegům v předsednictvu, díky jejichž zodpovědnému přístupu a pracovnímu nasazení je tato činnost možná – jim tedy děkuji jménem svým i vašim.

Zpracovala: Katka Tlachová, leden 2004